

बोनस ऐन, २०३०

प्रमाणीकरण र प्रकाशन मिति

२०३०।१।११

संशोधन गर्ने ऐन

१. बोनस (पहिलो संशोधन) ऐन, २०३४	२०३४।६।६
२. बोनस (दोस्रो संशोधन) ऐन, २०३९	२०३९।७।३
३. बोनस (तेस्रो संशोधन) ऐन, २०४५	२०४५।५।२६
४. बोनस (चौथो संशोधन) ऐन, २०४९	२०४९।७।२१
५. लैङ्गिक समानता कायम गर्न केही नेपाल ऐन संशोधन गर्ने ऐन, २०६३	२०६३।७।७
१६. गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६	२०६६।१०।७

२०३० सालको ऐन नं. २०

बोनस वितरण गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना : प्रतिष्ठानमा काम गर्ने कामदार तथा कर्मचारीलाई बोनस वितरण गर्ने सम्बन्धमा कानुनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले यो ऐन बनाइ बक्सकोछ ।

१. **संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भ**: (१) यस ऐनको नाम “बोनस ऐन, २०३०” रहेकोछ ।

(२) यो ऐन नेपालभर लागू हुनेछ ।

(३) यो ऐन नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी तोकेको

क्षेत्रमा तोकेको मितिदेखि देहायको प्रतिष्ठानको सम्बन्धमा प्रारम्भ हुनेछ :-^३

(क) यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिमा वा सो मितिको वाह्र महीना अधिसम्मको जुनसुकै मितिमा दश वा सोभन्दा बढी व्यक्तिले काम गरिहेको, वा

१ यो ऐन संवत् २०६५ साल जेठ १५ गतेदेखि लागू भएको, प्रशस्ती र अधिराज्य शब्द भिन्निएको ।

२ चौथो संशोधनद्वारा संशोधित ।

३ यो ऐन मेची अञ्चल, कोशी अञ्चलको मोरङ, विराटनगर र सुनसरी, सगरमाथा अञ्चलको सप्तरी, नारायणी अञ्चलको बारा, पर्सा, रौतहट र मकवानपुर, जनकपुर अञ्चलको धनुषा, वागमती अञ्चल, लुम्बिनी अञ्चल र भेरी अञ्चलमा मिति २०३१।४।७ देखि प्रारम्भ हुने गरी तोकेको ।

(ख) ४ ... ..

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-

(क) ५ ... ..

६(ख) “प्रतिष्ठान” भन्नाले श्रम ऐन, २०४८ को दफा २ को खण्ड (ख) बमोजिमको प्रतिष्ठान सम्झनु पर्छ ।

९(ख१) “नेपाल सरकारको स्वामित्व भएको प्रतिष्ठान” भन्नाले नेपाल सरकारको पूर्ण वा अधिकांश हिस्सा भएको प्रतिष्ठान सम्झनु पर्छ र सो शब्दले त्यस्तो प्रतिष्ठानको पूर्ण वा अधिकांश हिस्सा भएको प्रतिष्ठान समेतलाई जनाउँछ ।

(ग) “आर्थिक वर्ष” भन्नाले कुनै प्रतिष्ठान ८... .. आफ्नो आम्दानी खर्चको अन्तिम रूपमा लेखापरीक्षण गर्ने तात्पर्यको लागि कुनै एउटा सालको कुनै एक दिनबाट शुरु हुने एक वर्षको अवधि सम्झनु पर्छ ।

तर त्यसरी नतोकिएकोमा श्रावण संक्रान्तिबाट शुरु भई आषाढ मसान्तमा अन्त हुने साललाई जनाउँछ ।

९(घ) “कर्मचारी” भन्नाले कुनै प्रतिष्ठानमा सुपरीक्षण, प्रशासकीय, प्राविधिक वा अन्य कुनै काम गरे बापत तलब वा ज्याला लिई काम गर्ने व्यक्ति सम्झनु पर्छ र सो शब्दले प्रतिष्ठानमा काम गर्ने कामदारलाई समेत जनाउँछ ।

(ङ) “तलब वा ज्याला” भन्नाले कुनै कर्मचारीले कुनै प्रतिष्ठानमा १०... .. काम गरे बापत नगदको रूपमा भुक्तानी पाउन सक्ने कुनै किसिमको पारिश्रमिक सम्झनु पर्छ ।

४ चौथो संशोधनद्वारा भिकिएको ।

५ चौथो संशोधनद्वारा भिकिएको ।

६ चौथो संशोधनद्वारा संशोधित

७ पहिलो संशोधनद्वारा थप ।

८ चौथो संशोधनद्वारा भिकिएको ।

९ चौथो संशोधनद्वारा संशोधित

१० चौथो संशोधनद्वारा भिकिएको ।

तर, सो शब्दले बिजुली, पानी, औषधी, भ्रमण, बोनस, सञ्चयकोष वा अनुदान बापत कुनै ^{११}... ..कर्मचारीलाई प्राप्त हुने अरू कुनै रकमलाई जनाउने छैन ।

^{१२}(च) “व्यवस्थापक” भन्नाले श्रम ऐन, २०४८ को दफा २ को खण्ड (च) बमोजिमको व्यवस्थापक सम्झनु पर्छ ।

(छ) “श्रम विभाग” भन्नाले नेपाल सरकारको श्रम विभाग सम्झनु पर्छ ।

^{१३}(ज) “श्रम कार्यालय” भन्नाले नेपाल सरकारले स्थापना गरेको श्रम कार्यालय सम्झनु पर्छ ।

^{१४}(ज१) “श्रम अदालत” भन्नाले श्रम ऐन, २०४८ को दफा ७२ बमोजिम गठन भएको श्रम अदालत सम्झनु पर्छ ।

(झ) “तोकिएको” वा “तोकिएबमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनु पर्छ ।

३. बोनस गणना गर्ने तात्पर्यको लागि शाखा, उपशाखा प्रतिष्ठानको अंग मानिने :

यस ऐनबमोजिम बोनस गणनाको प्रयोजनको लागि कुनै प्रतिष्ठानको विभिन्न ठाउँमा रहेको शाखा वा उपशाखा सोही प्रतिष्ठानको अङ्ग मानिनेछ ।

४. वासलात श्रम विभाग ^{१५}मा पठाउनु पर्ने : (१) प्रत्येक प्रतिष्ठानको व्यवस्थापकले

त्यस्तो प्रतिष्ठानको वासलात तथा नाफा नोक्सानीको विवरण कम्पनी ऐन, २०२१ बमोजिम तयार गरी आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ६ महीनाभित्र श्रम कार्यालयमा पठाउनु पर्छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पेश गरेको वासलात तथा नाफा नोक्सानीको विवरण ^{१६}भुट्टा छ भन्ने प्रमाण सहित उजुरी परेमा कम्पनी ऐन, २०२१ बमोजिम सम्बन्धित विभागलाई भए सरहको कैफियत तलब र जाँच गर्नेसम्बन्धी सबै अधिकार श्रम कार्यालयले प्रयोग गर्न सक्नेछ ।

११ चौथो संशोधनद्वारा फिर्किएको ।

१२ चौथो संशोधनद्वारा संशोधित

१३ चौथो संशोधनद्वारा संशोधित

१४ चौथो संशोधनद्वारा थप ।

१५ पहिलो संशोधनद्वारा संशोधित ।

१६ पहिलो संशोधन द्वारा थप ।

१५. मुनाफा गर्ने प्रतिष्ठानले बोनस बाँड्नु पर्ने : (१) मुनाफा गर्ने प्रत्येक प्रतिष्ठानले एक आर्थिक वर्षमा गरेको खूद मुनाफाको दश प्रतिशत बराबरको रकम कर्मचारीहरूलाई बोनस बापत छुट्याउनु पर्छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कुनै प्रतिष्ठानले कुनै एक अर्थिक वर्षमा गरेको खूद मुनाफा निर्धारण गर्दा ^{१८}आयकर ऐन, २०३१ को दफा १२ बमोजिम कायम हुन आउने खूद आयबाट देहायको रकम समेत कट्टा गर्नु पर्छ :-

^{१९}(क) श्रम ऐन, २०४८ को दफा ४१ को उपदफा (१) बमोजिम कर्मचारीहरूको वासस्थानको व्यवस्था गर्नको निमित्त छुट्याएको रकम ।

(ख) ^{२०} ... ..

(ग) दफा ११ को उपदफा (३) बमोजिम बढी वितरण भए जति बोनसको रकम ।

^{२१}(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सरकारी स्वामित्व भएको प्रतिष्ठानले वितरण गर्ने बोनसको प्रतिशत र बोनसम्बन्धी अन्य कुरा नेपाल सरकारले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।

(४) ^{२२} ... ..

६. बोनस पाउने अवस्था : (१) कुनै एक आर्थिक वर्षमा काम गर्नु पर्ने जति अवधिको आधा अवधि काम गर्ने कर्मचारीले यस ऐनबमोजिम बोनस पाउन सक्नेछ ।

^{२३}तर क्याजुयल वा बदलीमा काम गर्ने कर्मचारीले बोनस पाउने छैन ।

(२) उपदफा (१) को प्रयोजनको लागि देहायको अवधि पनि कर्मचारीले काम गरेको अवधिमा गणना गरिनेछ :-

^{२४}(क) कुनै कबुलियतबमोजिम वा श्रम ऐन, २०४८ को दफा ११ बमोजिम जगोडामा रहेको अवधि ।

(ख) कुनै प्रकारको तलबी बिदामा बसेको अवधि,

१७ पहिलो संशोधनद्वारा संशोधित ।

१८ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित

१९ चौथो संशोधनद्वारा संशोधित ।

२० दोस्रो संशोधनद्वारा भिकिएको ।

२१ चौथो संशोधनद्वारा संशोधित ।

२२ चौथो संशोधनद्वारा खारेज ।

२३ पहिलो संशोधनद्वारा थप ।

२४ चौथो संशोधनद्वारा संशोधित ।

(ग) प्रतिष्ठानको कामको सिलसिलामा दुर्घटनामा परी अशक्त रहेको अवधि ।

२५७. बोनस बापत पाउने रकम र त्यसको निर्धारण : (१) कुनै कर्मचारीले एक आर्थिक वर्षमा पाउन सक्ने बोनस रकमको प्रतिशत व्यवस्थापकले उपदफा (२) बमोजिम निर्धारण गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कर्मचारीले पाउने बोनस रकमको प्रतिशत निर्धारण गर्दा प्रतिष्ठानमा जुन आर्थिक वर्षको निमित्त बोनस वितरण गर्नको लागि रकम छुट्याइएको हो सो रकमलाई एक सय अङ्कले गुणन गर्दा निस्कने गुणन फलको अङ्कलाई त्यस्तो आर्थिक वर्षमा बोनस पाउने ठहरिएका कर्मचारीहरूले पाएको कूल तलब वा ज्याला रकमको अङ्कले भाग गरी निस्केको भाग फलको अङ्कलाई बोनसको प्रतिशत मान्नु पर्नेछ ।

२६(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कर्मचारीले पाउने बोनस देहायको रकमभन्दा बढी हुने छैन :-

(क) मासिक पाँचहजार रूपैयाँसम्म तलब वा ज्याला पाउने कर्मचारीले आफ्नो छ महीनाको तलब वा ज्याला बराबरको रकम,

(ख) मासिक पाँचहजार एक रूपैयाँ देखि पन्ध्रहजार रूपैयाँसम्म तलब वा ज्याला पाउने कर्मचारीले आफ्नो चार महीनाको तलब वा ज्याला बराबरको रकम,

(ग) मासिक पन्ध्रहजार रूपैयाँ भन्दा बढी तलब वा ज्याला पाउने कर्मचारीले आफ्नो तीन महीनाको तलब वा ज्याला बराबरको रकम ।

२७(४) उपदफा (३) को खण्ड (ख) बमोजिम पाउने न्यूनतम बोनस रकम खण्ड (क) बमोजिमको अधिकतम बोनस रकमभन्दा कम र खण्ड (ग) बमोजिम पाउने न्यूनतम बोनस रकम खण्ड (ख) बमोजिमको अधिकतम बोनस रकमभन्दा कम हुने छैन ।

२५ तेस्रो संशोधनद्वारा संशोधित ।

२६ चौथो संशोधनद्वारा थप ।

२७ चौथो संशोधनद्वारा थप ।

८. **बोनस पाउनमा प्रतिबन्ध** : दफा ६ मा जुक्सुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायको कुनै काम कुरा गरे बापत सजाय पाएको वा सेवाबाट बर्खास्त गरिएको कर्मचारीले ^{२८}..... यस ऐनबमोजिम बोनस पाउन सक्ने छैन :-

तर, त्यस्तो सजाय हुने कुनै काम कुरा गर्नु अधिको अवधिको निमित्त पाउने भएको बोनसको हकमा भने यस दफाले कुनै प्रतिकूल प्रभाव पारेको मानिनेछैन ।

- (क) ^{२९}... .. प्रतिष्ठानको सम्पत्ति चोरेको वा त्यस्तो सम्पत्तिमा कुनै क्षति पुऱ्याएमा,
- (ख) अवैध हडताल गरेमा वा त्यस्तो हडताल गर्न अरूलाई प्रोत्साहित गरेमा,
- (ग) हूलदङ्गा गरेमा वा अनुशासन तोड्ने काम गरेमा ।

९. **बोनसको किसिम र सो वितरण गर्ने अवधि** : (१) यस ऐनबमोजिम वितरण गरिने बोनस नगदको रूपमा दिनु पर्छ ।

(२) आर्थिक वर्ष समाप्त भएको आठ महीनाभित्र बोनस वितरण गर्नुपर्छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको अवधिभित्र बोनस वितरण गर्न नसक्ने कारण उल्लेख गरी कुनै व्यवस्थापकले श्रम कार्यालय समक्ष ^{३०}निवेदन गरेमा कारण मुनासिब ठहरे श्रम कार्यालयले बढीमा तीन महीनाको म्याद बढाई दिने गरी वा अर्को आर्थिक वर्षमा एकै साथ दुई वर्षको बोनस बाँड्ने गरी स्वीकृति दिन सक्नेछ ।

१०. **वारेस वा परिवारका सदस्यहरूलाई बोनस दिने** : (१) बोनस लिन आफू उपस्थित हुन नसक्ने कर्मचारीले आफूले पाउने बोनस लिन कुनै व्यक्तिलाई मञ्जुरनामा दिई पठाउन सक्नेछ ।

^{३१}(२) कुनै कर्मचारीको मृत्यु भएकोमा निजले पाउने बोनस निजले कसैलाई इच्छाएको रहेछ भने सोही व्यक्तिलाई र त्यसरी कसैलाई इच्छाएको रहनेछ वा इच्छाएको व्यक्ति पनि जीवित नरहेको भए त्यस्तो कर्मचारीको देहायको नाता पर्ने मध्ये क्रमानुसार जुन जीवित हुन्छ उसैले ^{३२} एकै क्रमका एकभन्दा बढी जीवित नातेदार भएमा दामासाहीले पाउनेछ :-

- ^{३३}(क) सगोलको पति वा पत्नी,
- (ख) सगोलको छोरा, छोरी, विधवा छोरा बहारी,

२८ चौथो संशोधनद्वारा भिकिएको ।

२९ चौथो संशोधनद्वारा भिकिएको ।

३० चौथो संशोधनद्वारा संशोधित ।

३१ पहिलो संशोधनद्वारा संशोधित ।

३२ लैङ्गिक समानता कायम गर्न केही नेपाल ऐन संशोधन गर्ने ऐन, २०६३ द्वारा थप ।

३३ लैङ्गिक समानता कायम गर्न केही नेपाल ऐन संशोधन गर्ने ऐन, २०६३ द्वारा खण्ड क देखि नसम्म संशोधित ।

- (ग) सगोलको बाबु आमा, (विवाहिता महिलाको हकमा सासू ससुरा),
- (घ) आफैले पालनपोषण गर्नु पर्ने बाजे बज्यै र छोरापट्टिको नाति, नातिनी,
- (ङ) भिन्न बसेको पति पत्नी,
- (च) भिन्न बसेको अविवाहिता छोरी, छोरा, विधवा छोरा बहारी,
- (छ) भिन्न बसेका बाबु आमा,
- (ज) सगोलको सौतेनी आमा,
- (झ) सगोलको सौतेनी छोरा छोरी,
- (ञ) सगोलको दाजु भाइ, दिदी बहिनी,
- (ट) विवाहिता महिलाको हकमा भिन्न बसेका सासू ससुरा,
- (ठ) भिन्न बसेका छोरापट्टिको नाति, अविवाहिता नातिनी,
- (ड) भिन्न बसेको सौतेनी आमा,
- (ढ) भिन्न बसेका सौतेनी छोरा, अविवाहिता सौतेनी छोरी,
- (ण) विवाहिता महिलाको हकमा सगोलको जेठाजु, जेठानी, देवर, देवरानी,
- (त) सगोलको भतिजा, भतिजी,
- (थ) सगोलको काका, विधवा काकी, भाउजु, भाइ बहारी,
- (द) भिन्न बसेका दाजु भाइ, दिदी बहिनी,
- (ध) भिन्न बसेका बाजे, बज्यै, नातिनी बहारी, भतिजा, भतिजी,
- (न) कर्मचारीसँग अन्तिम अवस्थासम्म सँगै बसी निजको हेरचाह गर्ने व्यक्ति ।

स्पष्टीकरण: एकै क्रममा एकभन्दा बढी नातेदारहरू तोकिएको भए सो क्रममा तोकिएको सबै नातेदारहरूले मृत कर्मचारीको बोनस बराबर हिसाबमा पाउन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम वितरण विरण भएको बोनसको सम्बन्धमा चित्त नबुझे व्यक्तिले सो वितरण भएको मितिले पैंतीस दिनभित्र ^{३४}श्रम अदालतमा उजुर गर्न सक्नेछ र त्यस्तोमा ^{३५}श्रम अदालतको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

^{३६}११. **पेशकी स्वरूप बोनस वितरण गर्न सकिने :** (१) कुनै प्रतिष्ठानले वासलात तथा नाफा नोक्सानीको विवरण दफा ४ को उपदफा (१) बमोजिमको म्यादभित्र पठाउन नसकेको वा दफा ४ को उपदफा (२) बमोजिम पेश गरेको वासलात तथा

३४ चौथो संशोधनद्वारा संशोधित ।

३५ चौथो संशोधनद्वारा संशोधित ।

३६ पहिलो संशोधनद्वारा संशोधित ।

नाफा नोक्सानीको विवरणको सम्बन्धमा ^{३७}सम्बन्धित श्रम कार्यालयले कैफियत तलब र जाँच गरेको कारणले दफा ९ बमोजिमको अवधिभित्र बोनस वितरण हुन नसक्ने भएमा त्यस्तो प्रतिष्ठानको व्यवस्थापकले मोटामोटी हिसाब गरी हुन आउने खूद मुनाफाको कम्तीमा पाँचप्रतिशत बोनस बाँड्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम वितरण गरेको बोनसको रकम पछि वासलात तथा नाफा नोक्सानीको विवरण तयार भए पछि वा अन्तिम टुङ्गे लगोपछि बोनस वापत वितरण गर्न ठहरिएको रकमभन्दा कम रकम वितरण भएको रहेछ भने जति कम रकम वितरण भएको हो सो बराबरको रकमलाई दामासाहीले हिसाब गरी पुनः कर्मचारीहरूलाई वितरण गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम बोनस वापत वितरण गर्न ठहरिएको रकमभन्दा बढी बोनस वितरण भएको रहेछ भने जति बढी बोनस वितरण भएको हो सो रकमलाई अर्को आर्थिक वर्षमा सोधभर्ना गर्नको लागि खूद मुनाफाको हिसाब गर्दा कट्टा गर्नु पर्छ ।

१२. **बोनसको कटौती:** कुनै आर्थिक वर्षमा काम गर्नु पर्ने जति दिन काम नगर्ने कर्मचारीले पाउने बोनसको हकमा दफा ६ को अधीनमा रही त्यसरी काम नगरेको दिनको अनुपातमा हुने जति बोनस रकम कटौती गरी बाँकी रकम पाउनेछ ।

^{३८}१२क. **गैरकानुनी हडताल अवधिको बोनस :** कुनै कर्मचारीले कारखाना वा प्रतिष्ठानमा गैर कानुनी हडताल गरेमा सो गैरकानुनी हडताल गरेको दिनको बोनस समानुपातिक हिसाबले कटाई बाँकी दिनहरूको मात्र बोनस पाउनेछ ।

^{३९}१३. **कल्याणकारी कोष :** (१) दफा ५ बमोजिम बोनस वापत छुट्याइएको रकम मध्येबाट बोनस वितरण गरेपछि बाँकी रहन आएको रकममध्ये सत्तरी प्रतिशत रकम श्रम ऐन, २०४८ को दफा ३७ बमोजिम खडा गरेको कल्याणकारी कोषमा र बाँकी तीस प्रतिशत प्रतिष्ठानको कर्मचारी हक हीतको लागि व्यवस्था गर्न नेपाल सरकारले खडा गरेको राष्ट्रिय स्तरको कल्याणकारी कोषमा जम्मा गरिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कल्याणकारी कोषहरूको संचालन कर्मचारीको सहभागिता रहने गरी तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

३७ चौथो संशोधनद्वारा संशोधित ।

३८ दोस्रो संशोधनद्वारा थप ।

३९ चौथो संशोधनद्वारा संशोधित ।

१४. विवरण श्रम विभागमा पठाउनु पर्ने : बोनस वितरण गर्ने काम समाप्त भएको सात दिनभित्र प्रत्येक कारखाना र प्रतिष्ठानको व्यवस्थापकले तोकिएबमोजिमको ढाँचाको फाराममा श्रम कार्यालयमा विवरण पठाउनु पर्छ ।
१५. अभिलेख र स्याहा श्रेस्ता राख्ने : यस ऐनबमोजिम वितरण गरेको बोनसको अभिलेख र सोसम्बन्धी अन्य स्याहा श्रेस्ता तोकिएबमोजिम राख्नु पर्छ ।
४०१६. बोनससम्बन्धी विवादको समाधान : (१) यस ऐनबमोजिम वितरण गरिने बोनसको विषयलाई लिएर कर्मचारी र व्यवस्थापकको बीच कुनै विवाद उठेमा श्रम कार्यालयले दुवै पक्ष राखी वार्ताद्वारा त्यस्तो विवादको समाधान गर्नु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम वार्ताद्वारा विवाद समाधान हुन नसकेमा श्रम कार्यालयले सम्बन्धित प्रतिष्ठान र कर्मचारीहरूलाई आवश्यक कागजात तथा स्याहा श्रेस्ता पेश गर्न लगाइ त्यसको आधारमा निर्णय गर्न सक्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम श्रम कार्यालयले गरेको निर्णय उपर चित्त नबुझे पक्षले सोको सूचना पाएको मितिले ३५ दिनभित्र श्रम अदालतमा पुनरावेदन गर्न सक्नेछ र श्रम अदालतले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।
१७. ४१ ... ..
१८. ४२ ... ..
१९. ४३ ... ..
४४२०. सजाय : यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमले दिएको आदेश उल्लंघन गर्ने व्यक्तिलाई श्रम विभागले पाँचहजार रूपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।
४५२१. पुनरावेदन : यस ऐनको दफा २० बमोजिम श्रम विभागले जरिवाना गर्ने गरी दिएको आदेश उपर चित्त नबुझे पक्षले सोको सूचना पाएको मितिले पैंतीस दिनभित्र पुनरावेदन अदालतमा पुनरावेदन गर्न सक्नेछ ।
२२. ४६ ... ..

---

४० चौथो संशोधनद्वारा संशोधित ।
४१ चौथो संशोधनद्वारा खारेज ।
४२ चौथो संशोधनद्वारा खारेज ।
४३ चौथो संशोधनद्वारा खारेज ।
४४ चौथो संशोधनद्वारा संशोधित ।
४५ चौथो संशोधनद्वारा संशोधित ।
४६ चौथो संशोधनद्वारा खारेज ।

२३. व्यवस्थापकको दायित्व : कुनै प्रतिष्ठानलाई ^{४७}..... यस ऐनबमोजिम सजाय हुने कुनै कसुरमा त्यस्तो कसुर हुँदाको अवस्थामा त्यस्तो प्रतिष्ठान ^{४८}..... को व्यवस्थापकको हैसियतले काम गरी रहेको व्यक्ति यस ऐनबमोजिमको सजायको भागी हुनेछ ।

तर आफ्नो जानकारी वा मञ्जुरी बिना त्यस्तो कसुर भएको हो भनि प्रमाणित गर्ने व्यवस्थापक यस दफाबमोजिम सजायको भागी हुने छैन ।

२४. असल नियतले गरेको कामको बचाउ : यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमबमोजिम असल नियत लिई गरेको वा गर्न खोजेको कुनै कामको सम्बन्धमा नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारको कुनै कर्मचारी उपर कुनै कानुनी कारवाइ चलाउन सकिने छैन ।

२५. बाधा अडकाउ फुकाउने नेपाल सरकारको अधिकार : यो ऐन कार्यान्वित गर्न कुनै बाधा अडकाउ परेमा सो बाधा अडकाउ फुकाउनेको लागि यस ऐनको उद्देश्यमा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी आवश्यक आदेश निकाल्न सक्नेछ ।

२६. ^{४९}.....

२७. नियम बनाउने अधिकार : यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वित गर्न नेपाल सरकारले नियम बनाउन सक्नेछ ।

२८. बचाउ : यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा लेखिए जति कुरामा सोही बमोजिम र अरूमा प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम हुनेछ ।

४७ चौथो संशोधनद्वारा भिकिएको ।

४८ चौथो संशोधनद्वारा भिकिएको ।

४९ चौथो संशोधनद्वारा खारेज ।

- द्रष्टव्य** : (१) बोनस (पहिलो संशोधन) ऐन, २०३४ द्वारा रूपान्तर भएको शब्द:-
“प्रबन्धक” को सट्टा “व्यवस्थापक”
- (२) बोनस (चौथो संशोधन) ऐन, २०४९ को दफा १७ र १८ निम्न बमोजिम रहेका छन्:-
“१७. **खारेजी** : मूल ऐनको दफा १७,१८,१९,२२ र २६ खारेज गरिएको छ ।
१८. **रूपान्तर** : मूल ऐनको दफा ४,९ र १४ मा प्रयोग भएका “श्रम विभाग” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “श्रम कार्यालय” भन्ने शब्दहरू राखी रूपान्तर गरिएकाछन् ।
- (३) केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६३ द्वारा रूपान्तर भएका शब्दहरू:
“श्री ५ को सरकार” को सट्टा “नेपाल सरकार” ।
- (४) गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा रूपान्तर भएका शब्दहरू:
“कम्पनी ऐन, २०५३” को सट्टा “कम्पनी ऐन, २०६३” ।